

הלכות הדרף היומי

מסכת מגילה

תוכן

- א. שהאכילה קדלי דחזירי.....1
- ב. שלא היה משמש מטתו ביום.....1
- ג. שהיתה מראה דם נדה לחכמים ... וטובלת ויושבת.....2
- ד. גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעתידי המן לשקול שקלים על ישראל לפיכך הקדים שקליהן לשקליו והיינו דתנן באחד באדר משמיעין על השקלים.....3

דף יג.

א. שהאכילה קדלי דחזירי

כשם שי"א שאסתר אכלה קדלי דחזירי כך האוכל טריפות באונס אינו חייב כפרה¹, ואין בכך טמטום הלב², אך י"א³ שיש בכך טמטום הלב, ופונם נפשו.

ב. שלא היה משמש מטתו ביום

¹ פתחי התשובה (יו"ד כט א) בשם הפנים מאירות, דהאוכל עוף, ואח"כ נמצא בו אחד מי"ח טריפות, שלא היה צריך לבדוק, אין צריך כפרה על מה שאכל דהוי אונס, עיין שם. ובספר לקט יושר (יו"ד דף מט ד"ה זכורני) כתב שפעם אחת אכלו הבחורים מן הכבש, ואח"כ נמצא בראש של הכבש תולע, ואמר התרומת הדשן זצ"ל טריפה הוא, ולאחר פטירת הגאון זצ"ל הרהרתי בלבי למה לא נתן הגאון זצ"ל תשובה לבחורים על מה שאכלו טריפה, ושאלתי למה"ר יוסף דקלון ולמהר"י אוברניק זצ"ל ואמרו לי שהבחורים היו אנוסים, ומה"ר יוסף דלעיל אמר שהיה חומרא יתירה שיהא טריפה בשביל התולע, עכ"ל.

² שבריה טמאה וכן בשר נבלה וטריפה, אין גופם מטמא נפש האדם, ואף על גב דכתיב בהו ונטמאתם בם, אין הכוונה לומר שגופם מטמא נפש האדם, אלא כל דבר אסור וטמא שורה עליו כח רוחני של טמאה, וכשאדם אוכל אותה שורה אותו כח הטמאה על האדם, ונכנס בו ומטמאו, אמנם אם הוא אנוס גמור שאינו יודע כלל מן האיסור והטמא, וגם אין לו לתלות בו גרמא שהוא גרם לעצמו שיכשל בשגגה, אז אם אכל אותו דבר האסור והטמא, לא ישרה על האדם אותו כח הטמאה של אותו דבר, ואין רשות לכח הטמאה ליכנס בו ולא להיות נוגע בו. שו"ת רב פעלים (ח"ד סוד ישרים סימן ה) ולכאורה היה אפשר להוכיח מתוס' כאן שכתבו שה"ו אסתר לא היתה אוכלת אך יש לדחות דאמרינן בתור"ה השתא גיטין (דף ז ע"א) דבמידה דאכילה הוא גנאי לצדיק שאוכל דבר איסור.

³ הרמ"ע מפאנו כתב בספרו כנפי יונה (ח"ב סימן קיא) שמי שאכל באונס מאכל אסור הרי זה פונם נפשו, וכן כתב בשל"ה הק' (יומא הלכות תשובה ד"ה וכתב) אמרו רבותינו בירושלמי מעשה בריכה אחת שנישבת לבין הגוים, וכשפדאווה הטבילוה על מה שהאכילוה איסורים, הרי שאפילו מי שנאנס לעשות איסור, צריך טבילה, עיין שם. ויעוין עוד בתורת היולדת (פרק מב הערה ב) משי"כ בזה, לענין חולה שיש בו סכנה, הצריך לאכול מאכלות אסורות, אם זה מטמטם את הלב.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת מגילה

אסור⁴ לשמש מיטתו ביום, שאין זה דרך צניעות, אלא אם כן הוא בית אפל⁵.

ובבית שאיננו אפל⁶ תלמיד חכם שהוא ענוע בדרכיו ולא יבוא להסתכל, מאפיל בטליתו⁷ ומותר. אבל מכל מקום אין להקל בדבר זה, אלא לצורך גדול כלומר כשיצרו מתגבר עליו⁸. ואם חושש שיבא לידי חטא מותר בכל אדם על ידי האפלת טליתו⁹.

דף יג:

ג. שהיתה מראה דם נדה לחנמים ... וטובלת ויושבת

מכאן מוכח שגם בנבעלת מגוי יש איסור נדה¹⁰, אולם אין ללמד דיני טהרת המשפחה לאשה הנשואה לגוי המבקשת ללמוד ולטבול, להצילה לפחות מאיסור נדות כיון שעיי"ז מחזיקים אנו לעוברי עבירה חמורה, ואם משום שהבנים הרי הם יהודים ועיי"ז יהיו פגומים בלא כך הם פגומים מחמת זוהמת הגוי ולבר זה יתכן שיהיה זה סיבה שעיי"ז תפרוש מבעלה הגוי¹¹.

⁴ שו"ע ונו"כ או"ח רמ"א

⁵ ועפ"י האר"י ז"ל תשהמ"ט ביום מושך נשמות מגולגלים ובוה לא יש חלוק בין ת"ח לע"ה ובין בית אפל למאפיל בטלית, כמבואר בכה"ח סקע"ט וסק"פ בשם פע"ח, (אולם לפיי"ז יש לדון במי שלא תתעבר מכך). וכן בזוה"ק בכמה מקומות אסור לשמש ביום בלא לחלק בין בית אפל או להאפיל בטלית לתלמיד חכם. ועיי"ן בבן איש חי ש"ב פ' וירא אות כ"ו שלאחר עלות השחר כל זמן שעדיין לא האיר היום, דהיינו כל שלא הגיע זמן לבישת טלית ותפילין (שהוא כשעה קודם נ"ן החמה), מותר עדיין לקיים מצות עונה. ועיי"ן א"א בומשאשט

⁶ עיי"ן ברכ"י שד"ן האם סתם אדם מותר בבית אפל או רק ת"ח ומשמע שהעיקר שמותר לכל אדם.

⁷ והנה בכל הדינים הנזכרים שם בשו"ע דמותר על ידי האפלת טלית, לא ביארו הפוסקים דדוקא בתלמיד חכם, ומשמע דלכולי עלמא שרי, והמעם, משום דכאן שהוא ביום חמיר טפי, משום דהוא נגד גדר הקדושה, ופשוט. שער הציון שם ס"ק כז

⁸ מ"ב שם מה

⁹ מחכמת אדם משמע דכשיצרו מתגבר עליו ויכול לבא חס וחלילה לידי חטא, מותר על ידי האפלת טלית בכל אדם. שער הציון שם ס"ק כח

¹⁰ ח"א למהרש"א, הגאון האדר"ת זצ"ל בספרו עובר אורח (סי' ו') אולם יעויין בשו"ת חלקת יואב יו"ד סי' כט ובהערה שם, שהביא דברי היערות דבש דיש איסור נדה בנבעלת לעכו"ם וכתב לפקפק בזה ועיי"ן במנ"ח מ"ע ל"ה בקומץ המנחה [אות י], ובמנ"ח מ"ע ת"ר אות יג, שכתב דגוי הרודף אחר נדה ניתן להצילו בנפשו, ומוכח דיש עליה איסור. ובשו"ת ר' עזריאל הילדסהיימר ח"א סי' קפ"ט, ובשו"ת התעוררות תשובה ח"א סי' ע"ח. [ובמהדורא החדשה הוא באהע"ז סי' מב].

¹¹ שו"ת שבט הלוי (ח"ט סי' רנ"ד)

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת מגילה

ד. גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעתיד המן לשקול שקלים על ישראל לפיכך הקדים שקליהן לשקליו והיינו דתנן באחד באדר משמיעין על השקלים

י"א¹² שיש ליתן קודם פורים מחצית מן המטבע הקבוע באותו מקום ובאותו זמן, זכר למחצית השקל שהיו נותנין באדר, ומאחר ששלשה פעמים כתוב תרומה בפרשה, יש ליתן ג' הצאים.

ויש שנהגו¹³ להדר ליתן מי שידו משגת זכר למחצית השקל בשלימות, דהיינו שיתן מטבע שמצוי באותו מקום ששמו מחצית ויש בו כסף מזוקק שיעור מחצית השקל 9.6 גרם כסף¹⁴ או יותר¹⁵, ואם לא נמצא כזה במקומו אז יתן מטבע כסף שיוכל לקנות בו מחצית השקל, ואם אין ידו משגת לזה אז יתן מטבע ששמו חצי הנהוג באותו מקום כפי יכולתו יהיה מה שיהיה, כיון שאינו אלא לזכר בעלמא.

ואם אין מצוי מטבע שנקוב עליו ערך חצי, או שטורח עליו להשיג¹⁶, יוכל ליתן ג' מטבעות שלימות ויכוון לתת חצי דרך חיוב, והשאר מתנה או שיתנו ב' אנשים יחד.

ונהגו שהגבאים מכינים ג' מטבעות חצאי דולר שיש בהם כסף צרוף כפי השיעור הנזכר, ומקנה אותם תמורת ג' חצאי שקלים, ובשעה שנותנים המטבעות לקופת הצדקה אומרים "זכר למחצית השקל"¹⁷.

יש ליתנו בליל פורים קודם שמתפללים מנחה ויש מקומות שנוהגין ליתנו בשחרית קודם קריאת המגילה ועכשיו נוהגין בארץ ישראל ליתן מחצית השקל לאחר מנחה¹⁸.

¹² רמ"א תרצד א ונו"כ

¹³ כמבואר בכף החיים שם כ

¹⁴ ס' מדות ושיעורי תורה פל"א סעי' ה' דבן נוהגין לשער שיעור מחצה"ש של תורה

¹⁵ ושם משמע שכך ייתן ג' מטבעות אך במעשה רב להגר"א זי"ע אות רל"ג משמע שדי בנתינת מטבע אחד הנקרא מחצית וא"צ ג' מטבעות, כמבואר בכה"ח סקכ"ג ועיי"ש הביא שו"ת מנחת אלעזר ח"א סי' ל' באריכות ובבית יהודא למהר"י עיי"אש זצ"ל

¹⁶ דעת תורה להמהרש"ם סי' זה, ובשו"ת צי"א חי"ג סי' ע"ב

¹⁷ בשו"ת הגאונים סי' מ' עפ"י מס' סופרים פכ"א ה"ד דיש ליוהר לומר זכר למחצית השקל ולא לקרות למעות אלו 'מחצית השקל' שהוא איסור נמור וכמעט שצריכים המעות נניחה, אבל בשו"ת זכר שמחה סי' ע"ו כ' דאין שום חשש בזה דכו"ע ידעי שאין זה לשם כופר רק לשם צדקה (ובשו"ת דברי יוסף למהר"י שוורץ סי' נ"ב כתב לאסור אף לומר זכר למחצית השקל).

¹⁸ לוח א"י להגרימ"ט

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת מגילה

כשחל פורים ביום ראשון נותנים ביום ה', תענית אסתר, בין מנחה לערבית¹⁹. ואנשי מעשה נוהגים לתת שוב זכר למחצית השקל בפורים בשחרית קודם קריאת המגילה²⁰.

אין חייב ליתנו רק מי שהוא מבן עשרים ולמעלה, ויש חולקים שמבן י"ג ולמעלה שהוא בכלל איש חייב במחצית השקל וכל זה רק מדינא אבל המנהג הוא ליתן אפילו בעד בניו הקטנים, ואשה מעוברת בעד ולדה, וכל קטן שהתחיל אביו לשקול על ידו שוב אינו פוסק.

ועני המתפרנס מן הצדקה יש להסתפק אם מחוייב ליתן מחצית השקל²¹.

וקודם²² שיפריש מחצית השקל יאמר נוסח זה. רבש"ע גלוי וידוע לפניך שבזמן שהיה בהמ"ק קיים היו ישראל נותנין כל אחד ואחד מחצית השקל בחו' אדר לעבודת בהמ"ק לכפר בעדם ועתה בעו"ה חרב בהמ"ק ואין אנחנו יכולין לקיים מצוה זו של מחה"ש ולכן יה"ר מלפניך ה' או"א שיהא זה שיח שפתותינו שקורין פ' מחה"ש ונותנין כסף זכר למחה"ש לצדקה יעלה לפניך כאלו קיימנו מצות מחה"ש בפועל היא וכל מצות הכלולות בה במקום עליון. ויהי נועם וכו' ואח"כ יקרא פ' כי תשא עד לכפר על נפשותיכם. ואח"כ יאמר לשם יחיד קבה"ו וכו' הריני בא לקיים מצות זכר למחה"ש והריני נותן חצי מטבע זו לצדקה לתקן את שורש מצוה זו וכל מצות הכלולות בה במקום עליון.

¹⁹ כה"ח סקב"ה

²⁰ ועיין שו"ת דברי יציב או"ח ח"ב סי' רצ"ג שכן נכון לנהוג במיוחד בשנה שחל פורים ביום א'. כדי לחשוש לדברי המ"א שיש להסמיך נתינת מחצית השקל לקריאת המגילה, וגם ביום ה' תענית אסתר כדי לצאת ידי חובת אנרא דתעניתא צדקה

²¹ ביאור הלכה שם ד"ה י"א שיש

²² כף החיים שם כא

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>